

ŠTÁTNICOVÉ OTÁZKY Z DIDAKTIKY A TEÓRIE VYUČOVANIA VÝTVARNEJ VÝCHOVY

1. Objasnite východiská didaktiky výtvarnej výchovy. Popíšte súvislosti didaktiky výtvarnej výchovy s výtvarným umením a výtvarným vzdelávaním, objasnite výchovno-vzdelávacie ciele a obsah výtvarného vzdelávania, formy vyučovania – základná terminológia.
2. Objasnite postavenie výtvarnej výchovy v kontexte vzdelávania a jej kompetencie. Vysvetlite pojmi výchova umením a výchova k umeniu. Vysvetlite problematiku sprostredkovania výtvarného umenia, druhy a metódy interpretácie výtvarného diela. Umelecké dielo a výtvarný prejav ako forma komunikácie.
3. Objasnite pojem tvorivosť, tvorivý proces a charakterizujte tvorivý produkt. Popíšte faktory tvorivosti v kontexte výtvarnej tvorby.
4. Popíšte pojem motivácia a objasnite nutnosť hodnotenia žiaka na hodinách výtvarnej výchovy. Popíšte profesionálne kompetencie učiteľa výtvarnej výchovy. Vysvetlite spôsoby hodnotenia a kritériá hodnotenia vo výtvarnej výchove, formy a fázy hodnotenia. Súvislosť motivácie a hodnotenia.
5. Popíšte ontogenetický prejav a vývin výtvarného prejavu dieťaťa predškolského, mladšieho školského veku (do 10 rokov) a staršieho školského veku (10-15) a adolescentov, dospelých jedincov. Vysvetlite špecifika a charakteristické znaky v jednotlivých ontogenetických obdobiach. Charakterizujte krízu detského výtvarného prejavu.
6. Objasnite problematika medzipredmetových vzťahov v súvislosti s výtvarnou výchovou. Vysvetlite možnosti projektového a problémového vyučovania v rámci hodín výtvarnej edukácie. Objasnite rozdiely medzi projektovým a problémovým vyučovaním, uveďte klady a zápory skupinového vyučovania.
7. Popíšte možnosti vzdelávania formou galerijnej a múzejnej edukácie v rámci hodín výtvarnej výchovy. Popíšte didaktické pomôcky, možnosti, metódy a formy vzdelávania v kontexte galerijnej a múzejnej edukácie. Objasnite pojem vizuálna komunikácia, vizuálna gramotnosť a komunikácia výtvarným dielom.
8. Vysvetlite proces plánovania a prípravy hodín výtvarnej výchovy na ZŠ, ZUŠ. ŠVP ako východisko pre obsah vzdelávania. Objasnite inšpiračné východiská, funkcia námetu, motivácia, výtvarné vyjadrovacie prostriedky, druhy a konkrétne podoby výtvarnej činnosti, výtvarne úlohy = výtvarný problém. Objasnite prípravu učiteľa na vyučovanie, priebeh a etapy vyučovania na hodinách výtvarnej výchovy, ciele a zadanie v kontexte konkrétnej hodiny.
9. Objasnite pojmy arteterapia a artefiletika. Popíšte výtvarné techniky a postupy pri arteterapii v súvislosti s výtvarným prejavom u jedincov s poruchou osobnosti. Popíšte artefiletický model vyučovania a výtvarnú tvorbu ako prostriedok, cez ktorý objavujeme svoj vnútorný psychologický priestor.
10. Objasnite funkcie a vplyvy výtvarnej výchovy na formovanie osobnosti dieťaťa. Popíšte stratégie a metódy rozvoja osobnosti, druhy tvorivých výtvarných cvičení. Popíšte jednotlivé typológie osobnosti detí v kontexte výtvarného prejavu. Popíšte a vysvetlite klasifikáciu farieb a symbolov používaných u detí vo výtvarnom prejave.

Odporúčaná literatúra:

- BARTKO, O., FILA, R., REIŠTETTEROVÁ, Z. Výtvarná príprava pre 1. a 2. ročník strednej priemyselnej školy. 1986 Bratislava: SPN, 1986.
- BIARINCOVÁ, P. 2021. *Akčnosť vo vzdelávaní. Výzva pre každého človeka 4. Obdobie staršieho školského veku*. Verbum, Ružomberok. ISBN 978-80-561-0923-6.
- BIARINCOVÁ, P. 2023. *Vybrané state z výtvarnej edukácie I*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku. VERBUM - vydavateľstvo KU, 2023. ISBN 978-80-561-1032-4.
- FABRICI ŠICKOVÁ, J. 2006. *Arteterapia – úžitkové umenie?* Bratislava: Petrus. 2006. ISBN 80-89233-10-4.
- GERO, Š. – HUSÁR, J. – SOKOLOVÁ, K. 2004. *Teória výtvarnej kultúry a stručný prehľad dejín umenia*. Banská Bystrica : PdF UMB. ISBN 80-8055-867-1 26.
- GERŽOVÁ, J. (eds.) 1999. *Slovník svetového a slovenského výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia*. Profil. ISBN 80-968283-0-4.
- HOMZOVÁ, J. 2015. *Artefiletika v pedagogickej činnosti učiteľa výtvarných predmetov*. Bratislava: MPC, 2015. Dostupné na :https://archiv.mpcedu.sk/sites/default/files/publikacie/j_homzova_artefiletika_v_pedagogickej_cinnosti_ucitela_vytvarnych_predmetov.pdf.
- HUSÁR, J.- SOKOLOVÁ, K. 2011. *Vizuálna kultúra a komunikácia*. BB: PF UMB, 2011. JŮVA, V. 2004. *Dětské muzeum: Edukační fenomén pro 21. století*. Brno: Paido, 2004.s.70. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-7315-090-5.
- KULKA, J. 2008. *Psychologie umění*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2008. ISBN 978-80-247- 2329-7.
- LOKŠA, J. - LOKŠOVÁ, I. 1999. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál, 1999. s.104-141. ISBN 80-7178-205-X.
- SLAVÍK, J. 2017. *Expresse jako způsob poznávání*. In: *Kultura, umění a výchova*, 5(1). ISSN 2336-1824. [cit.10.06.2024]. Dostupné: <https://www.kuv.upol.cz>
- SOKOLOVÁ, K. 2010. *Galerijná pedagogika – stručný nárys jej vývoja, teórie a praxe*. Banská Bystrica: PF UMB, 2010. s. 79-80. ISBN 978-80-8083-981-9.
- ŠOBÁŇOVÁ, P. 2012. *Múzejní edukace*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978- 80-244-3003-4.
- ŠTOFKO, M. 2010. *Psychodidaktika procesuálnej výtvarnej výchovy*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2010. ISBN 978-80-224-1110-3.
- ŠTOFKO, M. 2007. *Od abstrakcie po živé umenie . Slovník pojmov moderného a postmoderného umenia*. Slovart, Bratislava. ISBN 9788080-85-1088.
- ŠUPŠÁKOVÁ, B. 1999. *Projekty a alternatívne formy vo výtvarnej výchove*. Bratislava: Gradient, 1999. s.7.
- ŠUPŠÁKOVÁ, B. a kol. 2004. *Vizuálna kultúra v škole*. Bratislava: Digit, 2004.s.9. ISBN 80- 968441-1-3.
- ŠUPŠÁKOVÁ, B. 2000. *Detský výtvarný prejav*. Bratislava, Svatý Jur, 2000.
- ŠUPŠÁKOVÁ, B. 1995. *Svet detskej kresby*. Bratislava, Gradient, 1995.
- ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV, ŠVP ISCED 2, *Výtvarná výchova*: dostupné na: https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/vytvarna_vychova_isced2.pdf
- ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV, ŠVP- *Učebné osnovy pre ZUŠ výtvarný odbor, Výtvarná výchova*: dostupné na: <https://www.statpedu.sk/files/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/svp-zakladne-umelecke-skoly/osnovy-zus.pdf>
- ROESELOVÁ, V. 1999. *Proudy ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah, 1999. ISBN 80-902261-3- 62.
- ROESELOVÁ, V. 1997. *Řady a projekty ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah 1997. ISBN: 80-902267-2-8
- ROESELOVÁ, V. 1996. *Techniky ve výtvarné výchově*. Praha: Sarah 1996. ISBN: 80-902267-1-X
- VALACHOVÁ, D. *Didaktika výtvarnej výchovy v primárnom vzdelávaní*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2012. ISBN 80-223-3215-6.

VALACHOVÁ, D. 2020. *Didaktika výtvarnej edukácie 1. Teoretické súvislosti*. Banská Bystrica: Belium, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2020. ISBN ISBN 978-80-557-1808-8